

เรื่องเสร็จที่ ๗๖๐/๒๕๖๓

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเลือกคณาจารย์ประจำคณะเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการสภาวิชาการ
ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มีหนังสือ ที่ อว ๗๔๐๑/๐๑๗๕ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้มีสภาวิชาการ ประกอบด้วย (๑) ประธานสภาวิชาการ ได้แก่ อธิการบดี (๒) กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองอธิการบดีที่เป็นพระภิกษุ คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัย หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือวิทยาลัย และศาสตราจารย์ (๓) กรรมการสภาวิชาการ ซึ่งคณาจารย์ประจำเลือกจากคณาจารย์ประจำคณะ คณะละสามคน และความในวรรคสองบัญญัติให้คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสภาวิชาการตาม (๓) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เมื่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจะดำเนินการเลือกกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้พิจารณาการเลือกกรรมการสภาวิชาการแล้วเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิชาการ ซึ่งคณาจารย์ประจำเลือกจากคณาจารย์ประจำคณะ คณะละสามคน ตามมาตรา ๒๐ (๓) ใช้ลักษณะนามของคณาจารย์ประจำคณะว่า คน โดยมีได้ระบุเป็นการเฉพาะว่าเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ ประกอบกับมาตรา ๒๑ วรรคสอง (๑) บัญญัติให้ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ (๓) ยังพ้นจากตำแหน่งเมื่อมรณภาพหรือตายอีกด้วย

ในการนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจึงขอหารือประเด็นข้อกฎหมายต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) สามารถเป็นพระภิกษุได้หรือไม่

(๒) หากกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ไม่สามารถเป็นพระภิกษุ แต่ต้องเป็นคฤหัสถ์เท่านั้น กรณีคณะหนึ่งคณะใดมีคณาจารย์ประจำคณะนั้นที่เป็นคฤหัสถ์ไม่ถึง ๓ คน อันทำให้ไม่สามารถเลือกเป็นกรรมการสภาวิชาการได้ถึง ๓ คน จะทำให้องค์ประกอบของสภาวิชาการไม่ครบถ้วนและจะทำให้สภาวิชาการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่

(๓) ในการเลือกกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งมาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติให้อำนาจมหาวิทยาลัยออกข้อบังคับกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกนั้น มหาวิทยาลัยสามารถกำหนดคุณสมบัติให้สูงกว่าคุณสมบัติพื้นฐานของบุคลากรมหาวิทยาลัยได้หรือไม่

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๖/๗๘ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหาหรือของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ สามารถเป็นพระภิกษุได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๒๐^๑ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติให้มีกรรมการสภาวิชาการ ซึ่งคณาจารย์ประจำเลือกจากคณาจารย์ประจำคณะ คณะละสามคน และความในวรรคสองบัญญัติให้คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการ สภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณา ข้อ ๕.๑^๒ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การสรรหากรรมการ สภาวิชาการ ซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำคณะ พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ได้กำหนดให้คณาจารย์ประจำที่มีสิทธิ ได้รับเลือกเป็นกรรมการสภาวิชาการต้องเป็นคณาจารย์ประจำในคณะ บัณฑิตวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ศาสตราจารย์ในวิทยาเขตต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และข้อ ๓^๓ แห่งข้อบังคับฉบับเดียวกันได้กำหนด บทนิยามคำว่า “คณาจารย์” หมายความว่า ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย โดยข้อบังคับฉบับดังกล่าวมิได้มีการจำแนกว่าคณาจารย์ประจำผู้มีสิทธิได้รับเลือก เป็นกรรมการสภาวิชาการต้องเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการกำหนดที่สอดคล้อง กับข้อ ๔^๔ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๒๐ ให้มีสภาวิชาการประกอบด้วย

(๑) ประธานสภาวิชาการ ได้แก่ อธิการบดี

(๒) กรรมการสภาวิชาการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองอธิการบดีที่เป็นพระภิกษุ คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัย หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่มีฐานะเทียบเท่าสถาบัน สำนัก ศูนย์ หรือวิทยาลัย และศาสตราจารย์

(๓) กรรมการสภาวิชาการ ซึ่งคณาจารย์ประจำเลือกจากคณาจารย์ประจำคณะ คณะละสามคน

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสภาวิชาการตาม (๓) ให้เป็นไปตามข้อบังคับ ของมหาวิทยาลัย

ให้สภาวิชาการแต่งตั้งรองอธิการบดีซึ่งเป็นพระภิกษุรูปหนึ่งเป็นเลขานุการสภาวิชาการ โดยคำแนะนำของอธิการบดี

“ข้อ ๕ คณาจารย์ประจำที่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการสภาวิชาการ มีคุณสมบัติ ดังนี้

๕.๑ เป็นคณาจารย์ประจำในคณะ บัณฑิตวิทยาลัย หรือวิทยาลัย ศาสตราจารย์ในวิทยาเขตต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

๕.๒ เป็นผู้มีความรู้ การศึกษาระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่าได้ปฏิบัติงาน ในมหาวิทยาลัย เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี หรือ

๕.๓ เป็นผู้มีความรู้การศึกษาระดับปริญญาเอก หรือเทียบเท่า และได้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

“ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คณาจารย์” หมายความว่า ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย

“ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“บุคลากร” หมายความว่ารวมถึง คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้าง ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์

ที่ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “บุคลากร” หมายความว่ารวมถึง คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้าง ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ประกอบกับมาตรา ๒๑^๕ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยฯ บัญญัติเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐^๖ วรรคหนึ่ง (๓) ให้มิได้ทั้งเหตุมรณภาพหรือตาย ซึ่งแสดงให้เห็นชัดว่า กรรมการสภาวิชาการประเภทนี้ มิได้ทั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์ ดังนั้น พระภิกษุจึงสามารถเป็นกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้

ประเด็นที่สอง หากพระภิกษุไม่สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิชาการตาม มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) ได้ และคณะหนึ่งคณะใดมีคณาจารย์ประจำคณะที่เป็นคฤหัสถ์ไม่ครบ จำนวนสามคน จะทำให้สภาวิชาการขาดองค์ประกอบและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือไม่ เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า พระภิกษุสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิชาการได้ ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก

ประเด็นที่สาม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยสามารถกำหนดให้คณาจารย์ ประจำที่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) มีคุณสมบัติ ที่สูงกว่าคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การสรรหากรรมการสภาวิชาการ ซึ่งเลือกจากคณาจารย์ประจำคณะ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๙^๗ (๒) และมาตรา ๒๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่ในการออก ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสภาวิชาการ ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) การพิจารณากำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการ

มาตรา ๒๑ กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปี แต่อาจได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งอีกได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามวรรคหนึ่ง กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ (๓) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) มรณภาพหรือตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติของการเป็นกรรมการสภาวิชาการในประเภทนั้น

ในกรณีที่กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ (๓) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และได้มี การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับเลือกนั้นอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการสภาวิชาการตามมาตรา ๒๐ (๓) พ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้เลือก กรรมการสภาวิชาการขึ้นใหม่ ให้กรรมการสภาวิชาการซึ่งพ้นจากตำแหน่งนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้ มีการเลือกกรรมการสภาวิชาการขึ้นใหม่

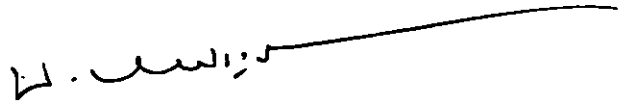
^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

มาตรา ๑๙ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) วางนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ พระพุทธศาสนาแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

(๒) วางระเบียบ ออกข้อบังคับ ข้อกำหนด และประกาศของมหาวิทยาลัยและอาจมอบหมายให้ ส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบและออกประกาศสำหรับส่วนงานดังกล่าวก็ได้

สภาวิชาการตามข้อบังคับดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของสภามหาวิทยาลัยที่จะพิจารณา
กำหนดได้ตามความเหมาะสม โดยคุณสมบัติของคณาจารย์ประจำคณะที่จะได้รับเลือกเป็นกรรมการ
สภาวิชาการซึ่งจะได้กำหนดตามข้อบังคับในเรื่องนี้ควรคำนึงถึงคุณสมบัติของอธิการบดีและกรรมการ
สภาวิชาการโดยตำแหน่งอื่น ๆ ประกอบด้วย แต่ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการในพระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๖๓